

Finansministeren (Heinesen):

Det var naturligvis interessant at høre hr. Glistrup fortælle, at fremskridtspartiets folketingsgruppe er splittet i sagen. Det var også interessant at høre, på hvilke punkter man var splittet i sagen, men det var lidt forunderligt at høre, at en del af fremskridtspartiets folketingsgruppe kunne komme til det resultat, at det foreliggende lovforslag, der letter vores fremtidige byrder, skulle være et forslag, som forøgede vore fremtidige gældsbyrder.

Derudover minder jeg stiltørdigt om, at en økonomisk bedømmelse af fremskridtspartiets ændringsforslag til finanslovsforslaget sidste år gav til resultat, at de ikke medførte nogen forbedringer i betalingsbalancen.

Glistrup (FP):

Når finansministeren fremsætter denne udtalelse, der ikke direkte vedrører det foreliggende lovforslag, mener jeg, at vi ganske roligt kan svare, at en gennemførelse af fremskridtspartiets ændringsforslag til finanslovsforslaget vil indebære, at vi standser valutagældsætningen i løbet af mindre end et år, og at vi i løbet af nogle få år er gældfri i forhold til udlandet. Det er resultatet af en saglig og rigtig vurdering af vore ændringsforslag til finanslovsforslaget.

Hermed sluttede forhandlingen.

*Afstemning***Lovforslaget**

vedtoges med 138 stemmer mod 8; 3 stemte hverken for eller imod.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Tredje behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Efterløn).

(Lovforslag nr. L 31. Fremsat 10/10 78. Første behandling 18/10 78. Betænkning 3/

11 78. Anden behandling 7/11 78. Tillægsbetænkning 8/11 78).

Der var stillet 1 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.

Uden for tillægsbetænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslaget sættes først til forhandling.

*Forhandling***Kaj Poulsen (S):**

Jeg kan meddele, at det flertal, som indstiller lovforslaget til vedtagelse, vil stemme for det af arbejdsministeren stillede ændringsforslag, som gør, at personer, som modtager invaliditetsydelse, nu også får mulighed for at komme på efterløn. Det er med glæde, vi ser dette forslag indgå i dette udmærkede lovforslag om efterløn, som jeg tror vil komme til at gavne både beskæftigelsesudviklingen og den sociale udvikling i Danmark fremover.

Glistrup (FP):

Jeg kan supplere hr. Kaj Poulsens udtalelser med, at også det største af de partier, som vil stemme imod ved den endelige afstemning vedrørende dette urimelige lovforslag, vil stemme for ændringsforslaget, fordi ændringsforslaget er et socialt velbegrundet forslag, der tager hensyn til de socialt svagt stillede, og når der er forslag af den karakter, er fremskridtspartiet altid med. Det er kun, når der er tale om forslag som dem, der i øvrigt indeholdes i det foreliggende lovforslag, og som vi kommer tilbage til om lidt, at fremskridtspartiet går imod. Enhver social rimeliggørelse af gældende regler og enhver social forbedring af foreliggende lovforslag, således som det foreliggende ændringsforslag er udtryk for det, vil altid få fremskridtspartiets tilslutning. Ethvert skridt frem er et fremskridt. Ethvert fremskridt støttes af fremskridtspartiet.

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslaget.

Afstemning

Ændringsforslaget

vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget som helhed sattes derefter til forhandling.

Glistrup (FP):

De lovregler om arbejdsløshedsunderstøttelse og arbejdsformidling, som vi lever under i dag, og som er af meget, meget stor betydning for det danske samfund anno 1978, blev i alle deres vigtige grundelementer vedtaget ved tredje behandling her i folketinget den 19. marts 1970. Fremskridtspartiet var ikke med. Derfor var det et lydigt, pænt og nobelt folketing, som den 19. marts 1970 traf afgørelsen om disse meget vidtrækkende ting. Der var simpelt hen tale om, at der ikke var nogen, der overhovedet generede forhandlingen ved overhovedet at bede om ordet og fremføre deres synspunkter. Så godt, så rart og så veldisciplineret var folketinget dengang.

Havde fremskridtspartiet haft lejlighed til at udtale sig, havde vi sagt: det forslag, som folketingets flertal nu står i begreb med at vedtage, er et forslag, som, inden årtiet er gået til ende, vil medføre udgifter for skatteyderne på 8–10–12 mia kr. årligt. Det forslag, som folketinget nu er i gang med at vedtage, er et forslag, som vil indebære, at det vil blive helt, helt andre grupper, der kommer til at profitere af disse 8–10–12 mia kr. årligt, end dem, som folketinget forestiller sig man skal hjælpe med det forslag, man nu er ved at gennemføre.

Der er ingen tvivl om, at hvis en sådan såkaldt skraldespandstale var blevet holdt af fremskridtspartiets ordfører den 19. marts 1970, ville hr. Johan Philipsen, hr. Kaj Poulsens forgænger, arbejdsminister Aukens forgænger og andre have stået op og sagt: ren og skær fantasi, disse tal er fuldstændig horrible, de er fuldstændig grebet ud af luften, det vil aldrig nogen sinde ske, at arbejdsløshedsunderstøttelsen i 1970'erne kommer til at koste omkring 10 mia kr. årligt. Der er ikke nogen som helst tvivl om, at sådan ville forløbet have været den 19. marts 1970.

Nu står vi så i dag, den 10. november 1978, og kan omsider holde den tale, som vi var afskåret fra at holde for godt 8 år siden, og vi siger klart og tydeligt, at det, folketinget nu er i gang med at vedtage, vil i løbet af

1980'erne komme til at indebære, at skatteyderne kommer til at betale 8–10–12 mia kr. årligt i henhold til dette lovforslag, og det vil i løbet af 1980'erne komme til at indebære, at de mennesker, som blev hjulpet ved denne efterlønsordning, bliver helt, helt andre persongrupper end dem, som SID tænkte på, da SID startede efterlønsfelttoget i 1975. Det bliver en helt, helt anden virkning, vi kommer ud for, hvis vel at mærke dette flertal, der nu manifesterer sig, får lov til også at være flertal op igennem 1980'erne – hvad højere magter forbyde. Men det er altså konsekvenserne af dette lovforslag, og det vil sikkert forekomme repræsentanterne for de gamle partier lige så utroværdigt i dag, som det ville have forekommet dem den 19. marts 1970, hvis vi dengang havde haft adgang til at fremsætte de tilsvarende bebudelser.

Men det er nok sådan, at det denne gang går, som det er gået, hver gang fremskridtspartiet har spået om den fremtidige udvikling under det nuværende styre, at det er os, der bedre har været i stand til at forudse konsekvenserne af de forslag, som socialdemokraterne og venstre, og hvem det nu ellers er, fremsætter og gennemfører. Det har udviklingen vist med hensyn til alle de tidligere forslag, og det vil den ganske givet også vise med hensyn til dette forslag. For man kan simpelt hen ikke ustraffet begynde at give nogle befolkningsgrupper, som er fuldstændig friske og veloplagte og absolut ikke på nogen måde nedslidte, årlige beløb, der meget hurtigt vil komme op på omkring 100.000 kr. årligt. Man kan ikke give beløb af denne størrelsesorden til nogle mennesker, som ikke er nedslidte, og som ikke har noget som helst socialt behov for det.

Når man begynder at indføre et sådant system, vil man meget hurtigt opleve, at den kreds af efterlønsmodtagere, som disse penge bliver givet til, vokser ud over de grænser, som man i arbejdsministerens regneeksempler har kunnet forudse, og det vil blive en kreds, som bliver sammensat på en helt anden måde end den, man regnede med her fra starten, på ganske tilsvarende måde som vi har fået en ganske kraftig anskuelsesundervisning i de sidste 2–3–4 år om, hvordan arbejdsløsheds klientelet sammensætter sig rent faktisk, og hvordan det får sin økonomiske styrke.

[Glistrup]

Hvis man i 1970 havde forudset, at en meget stor del af de arbejdsløse ville have egen bil, farvefjernsyn, lystbåde, og hvad der ellers kan være tale om, var man ganske givet dengang blevet stoppet og der var blevet sagt: hov hov, det er fuldstændig vildmandsfantasier, fremskridtspartiet her står for.

Når jeg siger, at det vil være sandsynligt, at mange efterlønsmodtagere, når vi kommer yderligere 8-10 år frem, vil have egen sommervilla ved Middelhavet eller på De kanariske Øer eller på Afrikas vestkyst eller andre steder, vil man sikkert også hævde, at jeg er ude på en fuldstændig vildmand ved vurderingen af dette lovforslag, men jeg tror, at de, der er her i salen i 1988 og kan mødes med mig på denne talerstol og krydse klinger om, hvordan tingene har udviklet sig i mellemtiden, vil opleve, at det var en ikke så uprofetisk tale, som det blev mig beskåret at holde her ved tredje behandling af dette forslag, hvis nærmere enkeltheder og svagheder så ganske klart er afsløret både ved første og anden behandling og ved den affærdigende måde, som arbejdsministeren har behandlet de forskellige spørgsmål på ved bare at komme og sige: det spørgsmål er ikke relevant, det spørgsmål bliver afgjort, når engang folketinget er færdig med sagen, så vil arbejdsløshedskassefolkene nok selv finde ud af, hvordan det skal være, det her skal vurderes ud fra en eller anden begrebsjura, der siger, at det er en arbejdsmarkedspolitisk foranstaltning, og hvad der ellers har været omkvædet, hver evig eneste gang arbejdsministeren har udtalt sig i denne sag, hvor han har bevæget sig meget letfodet helt oppe på overfladen af problemerne, fordi han selv er udmærket klar over, at så snart man bare graver et spadestik, ja, bare et teskestik ned i jorden under dette forslag, så smuldrer det, så falder det sammen, så kommer det til at fremstå i sin fuldstændige urimelighed.

Skal man foretage en fornuftig afstemning her, skal man ikke lade sig vildføre af de betragtninger, som blev fremført så lyrisk af hr. Bolvig ved dette lovforslags andenbehandling, om, hvad det er for en social landvinding, hvad hr. Bolvig ellers fremhævede i indledningen til sin tale. Hr. Bolvig er undskyldt, som jeg også nævnte det ved anden behandling, fordi urimelige regler afskærer ham fra at deltage i udvalgsforhandlingerne, men vi må bare gøre os klart, at dette er et

forslag med et fuldstændig andet og langt mere skræmmende, sort og afskrækkende indhold end det, hvorunder man fra arbejdsministerens side sælger dette forslag til dette folketing.

Det er skammeligt, at venstre betalte den høje pris for at komme i regeringen, at venstre sikrer flertal for et forslag, der er så elendigt og så dårligt som det, folketinget nu skal stemme om. Stem nej!

Formanden:

Jeg har tidligere påtalt udtrykket »skraldespandstale«, og jeg vil gøre det igen. Det er hverken enkel eller folkelig tale, som vi gerne hører mere af fra denne talerstol. Det er simpel tale, der ikke klæder denne talerstol, eller, som det hedder i forretningsordenens § 29 med et måske for nogle lidt vanskeligt tilgængeligt udtryk, »utilbørlig« tale, som jeg har pligt til at påtale. Jeg vil altså gøre det igen.

Holm (V):

Så har vi igen hørt en af hr. Glistrups, skal jeg sige taler, og vi fik igen en undsigelse af efterlønsforslaget. En meget negativ tale. Vi fik intet at vide om, hvad fremskridtspartiet vil. De vil som regel hellere noget andet. Hvad dette andet er, står stadig væk hen i det uvisse. Hr. Glistrup svarede ikke ved anden behandling og gjorde det altså heller ikke ved denne lejlighed. Ikke alene fik vi undsagt efterlønsforslaget, vi fik også undsagt hele arbejdsformidlings- og dagpengesystemet. Heller ikke her har fremskridtspartiet fortalt os, hvad man meget hellere vil, så vi har stadig væk noget til gode.

Det, der for så vidt bekymrer mig mere, end at fremskridtspartiet er negativt, er, at det konservative folkeparti i denne sag har fulgt fremskridtspartiet og også meget hellere vil noget andet. De stillede ved anden behandling forslag om noget andet, som ifølge bl. a. arbejdsministeren ville føre til en udgift på 1-2 mia kr., uden at vi har fået anvisning på, hvor disse penge skal komme fra. Det er også særdeles upraktisk i sine virkninger.

Det konservative folkeparti kunne ikke få sit ændringsforslag gennemført. Jeg beklager, at man så slutter sig til fremskridtspartiets linje, at man heller ikke vil medvirke til efterlønsforslaget. Jeg skal opfordre det kon-

[Holm]

servative folkeparti til endnu en gang at overveje sin stilling og alligevel være deltager i det brede flertal, som nu om lidt gennemfører efterlønsforslaget.

Grethe Fenger Møller (KF):

Fra konservativ side kan vi ikke stemme for regeringens efterlønsforslag. Vi finder, som vi allerede har sagt det mange gange, at dette forslag er alt for snævert, idet det kun omfatter personer, der i mindst 5 år har været medlem af en statsanerkendt arbejdsløshedskasse. Vi finder, at der under udvalgsbehandlingen ikke er fremkommet nogen som helst oplysninger, der kan give os nogen som helst garanti for, at efterlønsordningen ikke i praksis kommer til at betyde, at personer over 60 år bliver presset ud af arbejdsmarkedet.

Vi finder også, at forslaget på mange områder skaber en social uretfærdighed i forhold til bestående ordninger. Dette gælder både invalidepensionsområdet og den førtidige folkepensions område. Vi mener, at det for de personer, der skal leve af en invalidepension eller en førtidig folkepension, fordi de er syge eller er nedslidte, må virke højst utilfredsstillende, at personer, der har kunnet bevare en tilknytning til arbejdsmarkedet, indtil de er 60 år, kan oppebære en efterløn, der er 20.000–30.000–40.000 kr. større end deres pension.

Vi finder også, at dette forslag er uretfærdigt i forhold til tjenestemands- og funktionærgrupperne, og vi har fået oplyst, at der for mange grupper af tjenestemænd med 29 års pensionsanciennitet kan være tale om en forskel på mellem 40.000 og 20.000 kr. på, hvad man kan få i førtidig pension som tjenestemand, og hvad man kunne have fået, hvis man var gået på en efterlønsordning.

Vi har også fremhævet, at vi finder, at dette forslag kan komme til at betyde, at den indkomstpolitik, som regeringen har sagt den lægger så stor vægt på, bliver ødelagt, fordi der helt automatisk må komme et pres fra de grupper, hvis ønsker ikke er kommet med i denne sammenhæng.

Endelig har vi sagt, at dette forslag ikke giver mulighed for den gradvise aftrapning på arbejdsmarkedet, som mange lønmodtagere og selvstændige har givet udtryk for at de ønsker.

Det, vi fra konservativ side havde ønsket, var en deltidsefterlønsordning, som ikke var begrænset til medlemmer af statsanerkendte arbejdsløshedskasser, men som omfattede både lønmodtagere, selvstændigt erhvervsdrivende og medhjælpende ægtefæller.

Vi har ikke stillet noget forslag, som vil betyde en merudgift på flere milliarder kroner for staten. Vi mener oven i købet, at vores forslag er billigere end det forslag, der er fremsat fra regeringens side, og derfor må jeg afvise de bemærkninger, som hr. Holm kom med på et tidligere tidspunkt. Vi har formuleret vore egne synspunkter, og dem står vi fast på.

Da vores alternative efterlønsforslag er blevet forkastet ved anden behandling, kan det konservative folkeparti ikke medvirke til gennemførelsen af regeringens efterlønsforslag, men må stemme imod det.

Melchior (CD):

Jeg må desværre én gang til komme efter fru Grethe Fenger Møller i begge betydninger af dette udtryk, dels fordi mit parti på talerlisten følger efter det konservative folkeparti, dels fordi jeg må rette en misforståelse, som fru Grethe Fenger Møller gør sig skyldig i, og den er af grundlæggende karakter.

Dette at fremstille det som en nødvendighed, at alle grupper af borgere stilles lige, rimer efter min mening ikke med det, som det konservative folkeparti igennem tiden og også i allernyeste tid sætter øverst på sit program. Derfor er det forkert at sammenligne, hvad en tjenestemand på førtidspension har, og hvad en invalidepensionist har, og hvad en modtager af efterløn får. Jeg har ikke tidligere set det konservative folkeparti stille ændringsforslag med henblik på, at en invalidepensionist skal have lige så meget som en departementschef på pension f. eks., og der er i tusindvis af andre eksempler. Jeg har aldrig hørt om det før. Det er nyt, og det overrasker mig, at det konservative folkeparti nu går så meget ind for lighedstanken, at det er lighed, man stræber efter. Sammenligningen holder ikke stik. Det, efterlønnen skal sammenlignes med, er dagpenge for arbejdsløse. Det er to relevante størrelser at stille over for hinanden. De øvrige sammenligninger giver nogle skæve billeder, og hele oplægget i disse sammenligninger svarer til

[Melchior]

Storm P.s: det er koldere om sommeren end på landet. Det er ikke relevant og giver ingen mening.

Skarpere må jeg sige det samme til hr. Glistrup, som også i dag igen talte om dette lighedsideal; da han var på talerstolen forleden dag, talte han om tre familier, eller fire var det vist endda, der boede ved siden af hinanden og var i forskellige situationer. Ja, sådan er samfundet, og jeg har endnu mindre fra fremskridtspartiet tidligere hørt, at alle skal stilles lige. Tværtimod plejer man at tale om, at menneskene er forskellige, at menneskene skal have forskellige muligheder osv. osv.

Jeg hørte i går med det halve øre efter, da der var TV-avis, og da hørte jeg noget om en advokat. Jeg tror, jeg godt må have lov til at sige det her, når det er sagt til millioner af mennesker, og jeg forstod endda, at oplysningen stammede fra den pågældende advokat selv; så kan det vel også tale at blive sagt fra denne talerstol. Det var noget om, at en advokat, hvis ikke en bestemt person havde generet ham, i dag kunne have haft 200 mill. kr. mere i formue og vel at mærke siden 1971, altså på 7 år. Nu havde denne advokat landets største advokatforretning, men ikke desto mindre imponerede beløbet på 200 mill. kr. på 7 år i forskel mig så meget, at jeg kom til at tænke på, om en finansminister eller en folketingsformand eller en smed eller en murer eller en ekspeditrice, hvis de var dygtige og flittige, kunne få 200 mill. kr. mere.

Jeg nævner dette for at påvise hykleriet i, at man lige pludselig med dette efterlønsforslag partout vil have det til at se ud, som om vor lovgivning er indrettet på under alle vilkår at stille alle mennesker lige i firkantede æsker. Misforstå mig ret, jeg under enhver advokat og enhver, der kan skaffe sig 200 mill. kr. på ærlig og stræbsom måde, disse og mere til – jeg deltager ikke i kapløbet om at opnå noget lignende – men jeg vil gerne fraråde, at man taler ilde om folk, som i stedet for arbejdsløshedsunderstøttelse får et beløb, der er mindre end dette, og så sammenligner det med andre ydelser, som man er velkommen til at stille forslag om at forhøje op til dagpengesatser eller til efterlønsatsen.

Jeg ville så gerne, at det skulle trænge igennem, og at der var en enkelt journalist, der gad skrive om, at alle disse sammenlignende eksempler giver et totalt falsk billede

og i virkeligheden er misbrug af de oplysninger, som vi af arbejdsministeren har fået under udvalgsarbejdet.

(Kort bemærkning).

Grethe Fenger Møller (KF):

Jeg vil gerne sige til hr. Melchior, at jeg har ikke gjort mig til talskvinde for, at vi skal indføre et generelt lighedsprincip. Jeg har sagt, at regeringens forslag skaber urimelige skel i befolkningen, og jeg har også sagt, at det betaler sig åbenbart bedre at have været medlem af en statsanerkendt arbejdsløshedskasse i 5 år end at have været tjenestemand i 29 år.

Så sagde hr. Melchior også, at efterlønnen skal ses i relation til dagpengene. Jeg er ikke enig i denne betragtning. Jeg mener, at selv om man har kaldt efterlønnen for en arbejdsmarkedspolitisk foranstaltning, er det rent faktisk en social foranstaltning, så den skal sammenlignes med sociale ydelser og ikke med de almindelige dagpenge.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Hr. Melchior oplyste folketinget om to ting, som han ikke havde hørt før vedrørende fremskridtspartiet. Den første var, at hr. Melchior aldrig før havde hørt, at fremskridtspartiet går ind for ens pension til alle, altså med andre ord, at de skatteyderpenge, som bruges til pension, skal bruges til udbetaling af det samme beløb i kroner og øre. Jeg må måske have lov til at sige, at alle, der ikke har sovet her i folketinget, har hørt dette til hudløshed.

Hr. Melchior har åbenbart heller ikke hørt det, som Danmarks Statistik har offentliggjort år efter år, nemlig at advokater er de mennesker, der tjener flest penge her i det danske samfund, sådan som socialdemokratiet nu engang har indrettet det. Sådan er det altså bare. På det punkt lyver Danmarks Statistik ikke – til hr. Melchiors underretning.

(Kort bemærkning).

Melchior (CD):

Min bemærkning er faktisk kun til fru Grethe Fenger Møller. Hvorvidt det bedre kan betale sig at være medlem af en arbejdsløshedskasse i 5 år end at være tjenestemand

[Melchior]

i 29 år, er også en af disse – ja, nu siger jeg det igen – inkommensurable størrelser, for at sige det i stedet for en vittighed om dårlige sammenligninger. Regnestykket er forkeret, og jeg påviste det forleden dag. En tjenestemandspensions størrelse kan ikke ses i relation til de 2½ første år af en efterløn for en person, der har ret til maksimal dagpenge-sats, men må ses i forbindelse med nedtrapningen af dagpenge, må ses i forbindelse med tjenestemandens enkepension, med den pension, der kommer efter det 67. år, og en hel række andre elementer, som jeg nævnede forleden dag. Derfor holder dette med de 5 og de 29 år ikke stik. Jeg må på ny sige, at jeg føler mig overbevist om – og vi har også lidt kontakt med tjenestemænd – at tjenestemænd ikke er så prægede af misundelsesmotivet, som man forsøger at give det udseende af.

Det andet var påstanden om, at dette faktisk er en socialpolitisk foranstaltning. Ja, det er jo en påstand, og den har vi hørt ofte før. Jeg hævder, at det er en arbejdsmarkedspolitisk foranstaltning, men det er da klart, at tingene mere eller mindre har visse sammenhænge. Jeg og CD er enige med socialdemokratiet, med venstre, med SF og med de radikale i, at dette først og fremmest har et arbejdsmarkedspolitisk sigte, og at den skævhed, der måtte ligge i det, ikke er værre, men ringere end en hel del andre skævheder, som vi også må leve med, som vi må søge hen ad vejen at rette, således som det også vil ske med efterløssystemet.

Formanden:

Fru Grethe Fenger Møller får ordet for en kort bemærkning, så går vi tilbage til ordførerne, og så må man fortsætte disse bemærkninger i anden runde, hvis der er flere.

(Kort bemærkning).

Grethe Fenger Møller (KF):

Hr. Melchior synes totalt at glemme den betragtning, at for tjenestemændene er det således, at deres lønfastsættelse er baseret på, at de får ordentlige pensionsvilkår. Det, vi altså nu er i færd med at gøre, er at lave et system, hvor vi udhuler tjenestemændenes pensionsvilkår, og det kan tjenestemændene ikke være tilfredse med.

Jeg mener fortsat, at det er sådan, at efterlønnen ikke er en arbejdsmarkedspolitisk foranstaltning, den skaffer ikke flere i arbejde. Uanset hvad man vil eller ikke vil, så er det et forsøg på at få de ældre, dem, der er fyldt 60 år, ud af arbejdsmarkedet og give dem en form for førtidspensioneringsordning.

Honoré (KrF):

Som jeg før har sagt, mener vi, at man i lovgivningsbestrebelse burde have koncentreret sig om at hjælpe en bestemt kategori, nemlig ældre, nedslidte medborgere. Det, man her gør, er, at man generelt hjælper Akasemedlemmer over en vis alder, uanset deres helbredsmæssige tilstand. Forslaget er for mig at se en socialpolitisk foranstaltning og ikke en arbejdsmarkedspolitisk foranstaltning. På det arbejdsmarkedsmæssige område vil virkningen være, at man nedskærer antallet af arbejdspladser. Det vil øge virksomhedernes omkostninger og derigennem bidrage til at øge arbejdsløsheden yderligere. Det vil have afsmittende virkninger på lønninger og i øvrigt også på sociale pensioner. Efterlønnen er en diskriminering af andre lønmodtagergrupper, og de økonomiske følgevirkninger direkte og indirekte af dette forslag er i virkeligheden meget, meget vanskelige at overskue.

Men selvfølgelig er det da også sådan, at der blandt efterlønsmodtagerne vil være en vis procentdel, som virkelig er nedslidte. Vores afvisende holdning til dette forslag, sammenholdt med at der er en procentdel, der med rette får gavn deraf, vil vi tilkendegive ved at undlade at stemme.

Schak Nielsen (DR):

Vi har givet udtryk for vore principper i mindretalsudtalelser, der jo er offentliggjort i betænkningen. Der har vi skarpt markeret vort standpunkt, og det håber jeg ikke nogen kan tage fejl af. Vi har også stillet ændringsforslag, der ville give lovforslaget et helt andet indhold. Vi har samtidig givet udtryk for, at der var nogle intentioner i lovforslaget, som var tiltalende, netop fordi det tog hul på problemet førtidspensionering. Men de principper, lovforslaget bygger på, er vi ikke glade for. De lukker op for noget, vi ikke rigtig

[Schak Nielsen]

kan overskue, og vi synes også, at det passer dårligt til den bestående lovgivning.

Jeg har fulgt udvalgsarbejdet, og jeg har dér ledt med lys og lygte efter ændringer inden for lovforslagets rammer for alligevel at kunne være positiv over for dette lovforslag, der dog i al fald tog hul på problemet førtidspensionering. Men desværre er der ikke sket så gennemgribende ændringer, at vi kan gå ind for dem. Der har været et par ændringer, som har mildnet lovforslaget – det skal erkendes – men jeg synes ikke, at de har været gennemgribende nok.

Det er ikke mindst den forskelsbehandling af borgerne, som lovforslaget giver udtryk for, der er os inderligt imod. Det skal nok vise sig, at når loven begynder at virke i praksis, så vil mange nok føle sig forurettet. Forskelsbehandling af borgerne er det værste, lovgiverne kan foretage sig. Derfor vil vi ved lovforslagets endelige vedtagelse stemme imod, og i den fremtidige debat vil vi henvise til vore egne holdninger til problemet førtidspensionering.

Kurt Hansen (VS):

Det er faktisk med en smule beklagelse, at det ikke er muligt for VS at gå ind for en rimelig og fornuftig efterlønsordning i dag, for det havde jo nok været muligt at få lagt et forslag på bordet, der var betydelig bedre end det, der er lagt frem her. Vi har i vores forslag om erhvervsudygtighedsydelse og i bemærkninger ved behandlingen af tidligere arbejdsmarkedslove klart præciseret, hvordan vi mener at principperne i et efterlønsforslag bør være.

Der er adskillige ting i det forslag, vi behandler i dag, som vi må undsige, bl. a. at der overhovedet ikke er nogen former for frivillighed for de ældre langtidsarbejdsløse. De har intet krav på at få tilbudt et job, hvad de langtidsarbejdsløse, der er under 60 år, har. Man beskærer deres dagpengeperiode til 2½ år, hvorimod andre arbejdsløses dagpengeperiode er 3½ år. Man ønsker generelt ikke at sikre et reelt frivillighedsprincip ved at gøre det muligt, at folk kan gå ud og ind af efterlønsordningen. Man begunstiger de selvstændige erhvervsdrivende. De skal blot have været medlem nogle få måneder af en A-kasse for at komme ind under efterlønsordningen. De kan have nogle arbejds-

frie indtægter som følge af salg af virksomhed eller butik, samtidig med at de kan opnå den maksimale efterløn.

Disse ting må vi undsige fra VS' side, dem kan vi ikke gå ind for. Vi mener, at der burde have været en ensartet ydelse gennem hele efterlønsperioden, som svarede til dagpengesatsen, og at efterlønsordningen kun skulle gennemføres for lønarbejderne.

Men vi kan ikke stemme imod de reelle forbedringer, der er for de lønarbejdere, som er i arbejde, og som vælger frivilligt at træde ud af arbejdsmarkedet og gå på efterløn. Vi skal ikke undsige, og det har vi sagt hele tiden, at der ligger nogle reelle forbedringer for grupper af lønarbejdere på dette felt, og det ønsker vi naturligvis ikke at stemme nej til, selv om vi kan se, at der er en række problemer med forslaget.

Selv om regeringens forslag er sammensat på den måde, at det er udtryk for en del-og-hersk-politik, så må vi sige, at på baggrund af forskellige afvejninger og ud fra det stik modsatte synspunkt af, hvad kristeligheden har, så vil vi . . . .

Formanden:

Kristeligt folkeparti.

Kurt Hansen (VS):

Beklager – hvad kristeligt folkeparti har, så vil vi også unnlade at stemme om dette forslag.

Brusvang (CD):

I tilslutning til den redegørelse, som vor ordfører i denne sag, hr. Melchior, har givet, vil jeg gerne komme med en lille tilføjelse.

Vi har i centrum-demokraternes folketingsgruppe ikke bare haft en meget lang og indgående drøftelse af dette forslag, men der har også været en divergerende opfattelse. Jeg er en af dem, der har haft en lidt anden opfattelse, end flertallet i gruppen havde i denne sag. Men jeg er, ligesom andre, der har haft betænkeligheder, nået til det resultat, at det for partiets standpunkt og for denne sag er rigtigst, at vi slutter os til flertallet i gruppen. Derfor vil gruppen altså som helhed stemme ja.

Jeg vil gerne understrege, at de betænkeligheder, som bl. a. jeg har haft, går på, at jeg føler, at der er en manglende fleksibilitet,

[Brusvang]

at det trods alt er en for stor belastning for erhvervslivet, og at kredsen af personer, der bliver begunstiget, er for snæver.

Når jeg gerne vil markere disse synspunkter, uagtet jeg stemmer for, fordi jeg har ladet mig overbevise af min ordfører om, at der trods alt er så væsentlige positive ting i det, at vi ikke bør sinke denne sag, så er det med det sigte at gøre det klart for regeringen, at man eventuelt må være indstillet på, at denne lov kommer hurtigere til revision end måske ellers forudset, så snart de første erfaringer er gjort, herunder altså også de negative erfaringer, som jeg i hvert fald personligt befygter.

Arbejdsministeren (Auken):

Vi havde jo en ganske indgående drøftelse ved anden behandling af dette forslag og en vurdering af de alternativer, man mente at have til forslaget. Det skal jeg ikke trætte med at gentage her ved tredje behandling, men kun knytte nogle ganske få bemærkninger til bl.a. noget, som hr. Glistrup på vegne af fremskridtpartiet har sagt.

Det gjorde et lidt forstemmende indtryk på mig at høre, at fremskridtpartiet her i dag kunne harcelere over, at der var arbejdsløse i dette land, som havde råd til at have egen bil, som havde råd til at have farvefjernsyn, og jeg forstod, at de i fremtiden måske ligefrem kunne komme i vanskeligheder i forhold til fremskridtpartiet, hvis de også havde sommerhus.

Er det virkelig udtryk for en holdning, som deles af mange mennesker i dette land i 1978, hvor vi har en omfattende arbejdsløshed, at man kan harcelere over, at de ledige også har mulighed for at køre i bil, også har mulighed for at se farvefjernsyn som alle andre borgere? Skal vi nu opleve, at fremskridtpartiet her i folketinget vil fremsætte forslag – sådan forstod jeg næsten hr. Glistrup – om forringelser for de arbejdsløse, nedsættelse af dagpengesatser osv.? Ja, så håber jeg, at man i det store flertal i denne sal vil fastholde de solidariske grundsynspunkter, der har præget vores holdning til de ledige, og med foragt afvise sådanne tanker.

Må jeg endelig sige til hr. Glistrup, at hr. Glistrup burde fortælle offentligheden, hvad der er sandheden om fremskridtpartiets holdning til disse ting. Fremskridtpartiet er

ikke tilhænger af forbedringer for førtidspensionister. Fremskridtpartiet har stillet ændringsforslag efter ændringsforslag i forbindelse med de årlige finanslovsforslag, hvor man vil afskaffe enkepension, hvor man vil forringe forholdene for invalidepensionister, og man har aldrig stemt for forbedringer for disse førtidspensionistgrupper.

Og i dag stemmer man altså også imod efterlønsforslaget. Man siger, at man bl.a. stemmer imod det, fordi man ikke kan vurdere de økonomiske virkninger, selv om de er meget velbelyste, samtidig med at man ved andenbehandlingen stemte for indgribende ændringsforslag med meget store samfundsøkonomiske omkostninger, som ikke var tilstrækkeligt belyst, men det mente man godt at man kunne gøre alligevel.

Jeg synes, det er svært at finde – for nu at bruge hr. Glistrups nye udtryk – bare et »testestik« sympati i fremskridtpartiets holdning til de ledige og til de nedslidte på arbejdsmarkedet.

Så vil jeg sige til fru Grethe Fenger Møller: mener fru Grethe Fenger Møller virkelig, at der er én eneste tjenestemand i dette land, der bliver ringere stillet, fordi vi gennemfører efterlønsforslaget? Kan man påvise én eneste tjenestemand i dette land, der får forringet sine forhold, fordi der gennemføres et efterlønsforslag? Kan man ikke tværtimod sige, fru Grethe Fenger Møller, at tjenestemændenes mulighed for på en rimelig måde i forbindelse med de kommende forhandlinger – som finansministeren har givet tilsagn om det – at diskutere og forhandle spørgsmålet om forbedringer af deres førtidspensionsforhold er blevet aktualiseret, er blevet rimeliggjort af den omstændighed, at vi i dag gennemfører et efterlønsforslag?

Jeg synes, at fru Grethe Fenger Møller i sin voldsomme bejlen til tjenestemandsgupperne skulle undlade at benytte en argumentation, hvor man ligesom vil sige, at tjenestemændene bliver dårligere stillet igennem dette forslag. Det bliver tjenestemændene ikke. I øvrigt er der jo ganske betydelige grupper inden for den offentlige sektor, som er arbejdsløshedsforsikrede, og som direkte vil få en kraftig forbedring i kraft af, at efterlønsforslaget nu gennemføres.

Så siger fru Grethe Fenger Møller, at dette er en socialpolitisk foranstaltning, og derefter går fru Grethe Fenger Møller over til at sam-

[Arbejdsministeren]

menligne med satser på tjenestemandspensionsområdet. Ligger der heri, at det konservative folkeparti er af den opfattelse, at vores tjenestemandspensionssystem er en social pensionsordning, som man ønsker harmoniseret i forhold til det øvrige område? Ja, det må jo være den naturlige konsekvens af det synspunkt, som fru Grethe Fenger Møller – jeg tror med den bedste vilje af verden, men med meget ringe omtanke – fremfører her i sin argumentation.

Jeg skal ikke sige noget til hverken hr. Honoré eller hr. Schak Nielsen, kun en enkelt bemærkning til hr. Kurt Hansen.

Selv hr. Kurt Hansen må erkende, at det drejer sig om fremskridt ved gennemførelsen af dette forslag. Men jeg har lidt svært ved at forstå det tapre i en holdning, der går ud på, at når man konstaterer fremskridt og derfor ønsker det pågældende forslag vedtaget, så tør man ikke tage et medansvar og stemme for det pågældende forslag. Vi er jo ofte stillet sådan i tilværelsen, at vi ikke kan få det ideelle, og så må vi vælge. Der er ikke meget imponerende ved, at venstresocialisterne, når der er tale om et valg, når de skal svare på spørgsmålet om, hvorvidt der skal gennemføres en efterlønsordning eller ej, giver det klare bud: stemmer ikke. Jeg er glad for, at det store flertal i Folketinget ikke har denne holdning.

Jeg hilser velkommen på regeringens vegne, at det er lykkedes at samle et bredt flertal omkring dette afgørende fremskridt i vores ordning af det danske samfund. Som jeg har sagt det før, er der her tale om en virkelig solidarisk håndsrækning til de ældre på arbejdsmarkedet, som selv ønsker at gøre brug af denne ordning. Jeg mener, at vi står over for en afgørelse, som, når den bliver positiv, vil blive hilst velkommen af det store flertal af den danske befolkning.

Glistrup (FP):

I sit netop afsluttede indlæg opfordrede arbejdsministeren mig til at fortælle offentligheden sandheden. Det, der i og for sig skaber mine problemer, er, at det er det, jeg altid gør, og det er det, jeg stedse har gjort, og det er det, jeg stedse vil fortsætte med at gøre, at fortælle offentligheden sandheden. Derfor var det i og for sig ikke nogen opfordring, som arbejdsministeren behøvede at

fremkomme med, specielt ikke da arbejdsministeren umiddelbart derefter fortsatte med at fortælle offentligheden noget, som ikke kan karakteriseres som sandheden.

Arbejdsministeren påstod nemlig, at fremskridtspartiet havde fremsat forslag om at afskaffe enkepensionen. Aldrig! Fremskridtspartiet har fremsat forslag om at rationalisere og forbedre lovgivningen om enkepension og gennemføre regler for enkepensionisterne, der er bedre, end de er i øjeblikket. Det er det, vi har gjort, og det kan ikke skildres på den måde, som arbejdsministeren skildrede det på. Det er, fordi arbejdsministeren åbenbart kun har læst ét af vores 1.028 ændringsforslag, men han har ikke læst hele hæftet om vore ændringsforslag samlet igennem, for så ville han vide, at det var en fuldstændig gal karakterisering, han gav.

Derudover hævdede arbejdsministeren, at vi ville forringe tilstanden for invalidepensionister. Er der nogen her i landet, der fra første færd, fra første gang han kom ind i politik, har kæmpet for at forbedre forholdene også for invalidepensionister i dette land, så er det mig. Det, der er gået igen i samtlige fremskridtspartiets forslag på invalidepensionistområdet, er, at vi vil forbedre forholdene, vi vil menneskeliggøre forholdene for invalidepensionisterne. Så er det ret groft efter fem års forløb – på nær 20 dage – at høre arbejdsministeren sige, at vi vil forringe tilstandene for invalidepensionisterne.

Arbejdsministeren havde noget mere føje, da han fortsatte med at harcelere over den måde, fremskridtspartiet har stemt på ved anden behandling af dette forslag. Jeg fremhævede her fra talerstolen, hvor forbistret svært det var for os at finde ud af, hvordan vi skulle stemme om de 18 ændringsforslag, der var, eller i hvert tilfælde mange af dem, fordi det grundlag, de skulle ændre, var noget så ufuldstændigt og så elendigt og så dårligt som arbejdsministerens forslag. Derfor skulle vi altså overveje, om det ene eller det andet var det mest dårlige eller det mindst dårlige, og det måtte vi efter bedste overbevisning stemme efter. Sådan forklares altså vores stemmeafgivelse ved anden behandling. Jeg håber, at arbejdsministeren, når han kommer under kirkelig påvirkning i den kommende tid, vil vise overbærenhed over for os med hensyn til den måde, vi stemte på

[Glistrup]

ved anden behandling, for forholdet er altså det, at vi ikke havde nogen let opgave.

Så hævdede arbejdsministeren videre – og det var totalt urigtigt – at fremskridtspartiet skulle have rettet angreb mod de ledige, mod de arbejdsløse. Intet ligger os fjernere end at angribe én eneste, som får arbejdsløshedsunderstøttelse her i dette land. Vi har angrebet de 179 mennesker, som den 19. marts 1970 i denne sal stemte for en komplet tåbelig, dårlig og elendig arbejdsløshedslovgivning. Det er de 179 mennesker, vi har angrebet, men der er skam ikke nogen af dem, der nøjes med de 73.000 kr., man kan få som arbejdsløshedsunderstøttelse. Derfor er det ikke rigtigt, at det er de arbejdsløse, vi har angrebet.

Hr. Holm fremturer med at stille spørgsmål til fremskridtspartiet, om vi ikke nok vil fremstille vores samlede førpensionspolitik. Det er selvfølgelig så let og taknemligt at blive ved med at stille det spørgsmål, for hr. Holm ved udmærket, at det er en problemstilling, som er særdeles omfattende og særdeles kompliceret. Man skulle, medens man beskæftiger sig med lovforslag nr. L 31, bruge af sin meget begrænsede taletid til at komme med en udredning på de 2–3 timer, det vil tage at forklare på en for hr. Holm forståelig måde, hvad vor førpensionspolitik går ud på. Nu kan hr. Holm altså rejse ud i land og rige og glæde sig over, at han ikke fik svar fra fremskridtspartiet, men det skal han nok få i rette tid og på rette sted.

Arbejdsministeren (Auken):

For at diskussionen om faktiske problemer nu ikke skal spærre for en politisk meningsudveksling på et tilstrækkelig kvalificeret niveau, så vil jeg dog gerne henvise til det hæfte, som jeg håber at fremskridtspartiets ordfører i denne sag kender, nemlig hæftet med ændringsforslag til tredje behandling af forslag til finanslov for finansåret 1978 af hr. Svend Andersen (Rosk. a.), som jeg tror også er medlem af fremskridtspartiets gruppe.

Der foreslår man i ændringsforslag nr. 842, at der indføres lighed mellem kønnene, hvorfor der fra den 1. april 1978 ikke tildeles flere tilsagn om enkepension og den gældende lovgivning ophæves. Allerede tildelte pensioner bevares dog – udtryk for en overraskende social holdning. Trangsbestemt hjælp afløser den nuværende ulighedslovgivning.

I ændringsforslag nr. 841 vil man have gennemført obligatoriske helbredsundersøgelser af alle invalidepensionister på laveste niveau – der skal gennemføres mange og omfattende undersøgelser i den anledning. Som der står i fremskridtspartiets ændringsforslag, forventes det herved fastslået, at ca. 4.000 af disse invalidepensionister nu har det så godt, at deres pension kan bortfalde fra den 1. november 1978. Den samlede besparelse, man har på invalidepensionisternes konto, er 62½ mill. kr.

Jeg synes, at disse konkrete ændringsforslag om afskaffelse af enkepension og forringelse af invalidepensionerne, som er konkret stillet af fremskridtspartiet i folketinget, siger mere om den reelle holdning end nok så mange ord fra fremskridtspartiets ordfører i den nuværende situation.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Så ved vi altså, at arbejdsministeren finder det socialt deklasserende at komme til en helbredsundersøgelse. Vi andre mener, at det har man faktisk kun godt af at komme til. Så ved vi, at arbejdsministeren mener, at det er socialt deklasserende at komme ud i et fornuftigt arbejde og have et samliv med samfundet, hvad forslaget om disse 4.000 går ud på. Så ved vi, at arbejdsministeren er holdt op med at læse midt i hæftet og ikke er kommet til vejs ende, til trods for at der også står spændende ting at læse på de følgende sider, som vil give et helt, helt andet indtryk end det, han læste op.

Prøv at læse videre i bemærkningerne til ændringsforslag til § 15.4.30, tror jeg nok det hedder i finansministerens terminologi. Jeg garanterer ikke helt for, at jeg kan huske finansministerens terminologi i finanslovsforlaget, men jeg tror, at det hedder § 15.4.30. Så vil arbejdsministeren se, at det var aldeles vildledende, hvad han fortalte om enkepensionister og invalidepensionister her fra denne talerstol. Og hvis det ikke er rigtigt, det, jeg henviser til, skal jeg meget gerne vise arbejdsministeren, konkret hvor det står i hæftet, sådan at han ikke behøver at læse hele hæftet, men det burde han nu gøre.

Grethe Fenger Møller (KF):

[Grethe Fenger Møller]

Først vil jeg gerne rette en tak til hr. Brusvang. Jeg synes, det er meget glædeligt, at der i CD også er personer, der har forståelse for, at gennemførelsen af regeringens forslag om efterløn kommer til at betyde, at vort erhvervsliv får pålagt endnu flere omkostninger og byrder. Det fremgik ikke helt klart af hr. Melchior's indlæg, at der også i CD er personer, der har denne opfattelse.

Arbejdsministeren var inde på betragtninger om, hvorvidt gennemførelsen af efterlønsforslaget betyder, at der er nogen tjenestemænd, der kommer til at gå så meget som en krone eller en øre ned i førtidspension. Nej, det er der ikke, men det er heller ikke afgørende. Det, der sådan set er afgørende i denne sag, er, om regeringen ønsker at føre indkomstpoltik. Hvis man ønsker at føre indkomstpoltik, så må man også erkende, at det er vigtigt, at der er balance mellem forskellige grupper i vort samfund.

Da vi sidste gang havde overenskomstforhandlinger, pålagde folketinget arbejdsmarkedets parter at holde sig inden for en 6 pct.s lønramme. Men gjorde man det? I praksis viste det sig, at det var tjenestemændene, der holdt sig inden for denne 6 pct.s lønramme, mens der inden for alle andre områder var lønglidning. Der var altså skabt en ubalance mellem tjenestemændene og andre.

Nu kommer der så et forslag fra regeringen om efterløn, som også skaber en forøget ubalance mellem tjenestemændene og andre grupper i samfundet. Tror man virkelig, at tjenestemandsgupperne vil acceptere dette? Tror man ikke, at når man skal til at forhandle overenskomster, så vil tjenestemændene sige: vi må have kompensation for den ubalance, der er gennemført, vi må have indhentet det efterslæb, vi har; vi må også have dækket det, som efterlønsordningen medfører, og vi må sørge for, at der kommer en indkomstpoltik, som dækker alle grupper. Hvis regeringen ønsker at føre indkomstpoltik, så havde det været rimeligt, at regeringen også havde taget disse ting med ind i sine overvejelser.

Så spurgte arbejdsministeren, om det konservative folkeparti ønsker at gøre tjenestemændenes pensionsordning til en social ordning. Nej, det gør vi ikke. Vi ønsker at oprettholde det nuværende tjenestemandssystem. Det konservative folkeparti har hele tiden meget stærkt sagt, at vi ønsker at bevare tje-

nestemandssystemet. Vi mener, at det er vigtigt, at vi har et tjenestemandssystem for at have en uafhængig centraladministration, og vi er også det parti, der har bakket tjenestemændene op og stået som garant for dette uafhængige tjenestemandssystem på tidspunkter, hvor socialdemokratiet ikke har gjort det. Pensionsordning er knyttet til tjenestemandsbegrebet, og uden en pensionsordning har man heller ikke nogen garanti for, at man har et uafhængigt tjenestemandssystem.

Jørgen Jensen (DKP):

Det var egentlig min opfattelse, at vi ved anden behandling og under udvalgsarbejdet havde diskuteret denne sag igennem. Det er kun en enkelt bemærkning fra arbejdsministeren, der får mig til at tage ordet.

Arbejdsministeren siger: hvis ikke man kan få det bedste, så man man tage det næstbedste, blot der er fremskridt i det. Det er vi helt enige om. Men det rejser altså også spørgsmålet, hvem det er, der sikrer, at det bliver det næstbedste, hvem der har ansvaret for det. Det, der er en kendsgerning, er, at det er socialdemokratiets binding til venstre, som gør, at man ikke ville tage ved lære og rette de ting, som jeg har nævnt tidligere kan virke umenneskeligt over for visse kredse i befolkningen.

Det havde været muligt, hvis socialdemokratiet ville, at sikre en større grad af frivillighed med hensyn til at gå ind i efterlønsordningen, at sikre en større tryghed, at sikre, at de, der var 60 år, virkelig havde valgmuligheder.

Det havde været muligt, hvis socialdemokratiet ville, også at sikre mulighed for at gå på nedsat tid. Enhver, der har arbejdet i en arbejdsløshedskasse, ved – man kan også få det at vide, hvis man lytter til læger eller omsorgsarbejdere – at det værste for et menneske er at blive sat udenfor. Der havde været mulighed for at sikre et flertal for, at man kunne gå ned i tid – og vi havde gerne set, at det kunne ske allerede fra 55 års alderen – men det ville socialdemokratiet ikke.

Der ville også have været muligheder for at sikre, at man kunne gå ind i systemet og ud af systemet. Til dem, der har talt så meget om et sabbatår, vil jeg sige: havde det ikke været rimeligt, at man havde givet mennesker

[Jørgen Jensen]

i 60 års alderen, som var trætte og nedslidte, mulighed for at holde en pause et års tid og så gå ud og arbejde igen? Det havde der været mulighed for, men det er socialdemokratiet, der ikke vil.

Der havde også været mulighed for at opheve eller i hvert fald udvide den begrænsning med hensyn til aktivitet, som ligger i bestemmelsen om de 200 timer. Det er socialdemokratiet, der ikke vil.

Derfor er det socialdemokratiet, der har ansvar for, ikke alene at man tager det næstbedste, men at man gennemfører nogle goder for en del af befolkningen og samtidig kynisk ofrer andre.

Honoré (KrF):

Det spørgsmål er blevet rejst fra tilhængerne af dette forslag, om man ved at forbedre vilkårene for nogle lønmodtagergrupper stiller andre lønmodtagergrupper ringere. Jeg mener, svaret på dette spørgsmål helt klart må være, at en forbedring for visse grupper i sig selv indebærer en forringelse for andre, fordi en gruppes vilkår må vurderes i sammenligning med andre gruppers tilsvarende vilkår. Giver man én gruppe lønmodtagere 10 kr. mere i timen end andre grupper, ja, så forringer man de andre gruppers vilkår tilsvarende. Det synes jeg må være helt indlysende.

Nu siger arbejdsministeren: hvis tjenestemændene gerne vil have efterløn, ja men så kan de jo bare forhandle det. LO-medlemmernes efterløn skal ikke være et resultat af en forhandling. Det skal være en forøring fra folketingets side. Ja men man må da se, at derigennem forringes tjenestemændenes vilkår væsentligt. Det vil da være højst usandsynligt, at denne forringelse ikke vil give sig udslag i krav fra tjenestemændene. Disse krav har som virkning, hvad fru Grethe Fenger Møller ganske rigtigt siger, at indkomstpolitikken svækkes yderligere.

Jeg synes virkelig, at gennemførelsen af dette forslag dokumenterer, at regeringen alligevel ikke mener det tilstrækkelig alvorligt med indkomstpolitikken.

Kurt Hansen (VS):

I min begrundelse for, hvordan VS vil stemme her ved tredjebehandlingen, fremhævede jeg en række af de ulemper, der er i

forslaget, samt de steder, hvor der er tale om direkte tilbageskridt. Det gælder ikke mindst i forbindelse med de ældre langtidsarbejdsløse over 60 år, hvor der ikke er gnist af frivillighed, for de får deres dagpengeperiode beskåret med 1 år i forhold til øvrige arbejdsløse. De har ikke noget krav på job, sådan som andre langtidsarbejdsløse har. Der er altså tale om nogle klare tilbageskridt.

Det er klart, at arbejdsministeren og regeringen og venstre og socialdemokratiet har nogle andre opfattelser af disse ting, end VS har, men jeg fremhævede ganske klart de negative sider i dette lovforslag og fremhævede, at der samtidig var nogle enkelte positive sider i det. Det er jo ikke noget nyt for regeringens arbejdsmarkedspolitik. Man har hele tiden taget nogle små forbedringer og nogle små forringelser og kogt dem sammen i lovforslag i stedet for at skille det betydelig mere ud, så vi kunne få mulighed for at komme med nogle mere klare markeringer, end det er muligt, når man koger det hele sammen, sådan som regeringen plejer at gøre det i arbejdsmarkedslvgivningen.

Derfor sagde jeg, at VS måtte undlade at stemme. Det er i sig selv et meget klart udtryk for, at vi ønsker at gå ind for de økonomiske forbedringer, der ligger for de ældre folk, som ønsker at træde tilbage fra arbejdsmarkedet, men at vi samtidig ikke ønsker at finde os i de nedskæringer og de forringelser, som skal ske for andre, og ikke kan acceptere de særdeles favorable vilkår, som SV-regeringen her er i gang med at tildele de selvstændige erhvervsdrivende.

Finansministeren (Heinesen):

Arbejdsministeren og hr. Glistrup har jo haft en ganske interessant meningsudveksling omkring fremskridtspartiets forslag til afskaffelse af enkepensionen og til beskæringer på invalidepensionsområdet. Det fremgik med al ønskelig tydelighed, at arbejdsministeren havde ret i, at det forholder sig således, at der skal foretages kraftige beskæringer i invalidepensionen og enkepensionen skal afskaffes i henhold til de ændringsforslag, hr. Glistrup stiller.

Derfor ville jeg i og for sig ikke have blandet mig i denne debat, hvis ikke det, hr. Glistrup præsterede i sit indlæg, var ganske typisk for, hvad fremskridtspartiet gør, hver

[Finansministeren]

evig eneste gang vi diskuterer konsekvenserne af fremskridtspartiets forslag til nedskæringer på det sociale område, både her i salen og ude omkring i landet.

Man henviser til § 15.04.30. Kontanthjælp, og siger: ja men prøv at se på den, så tager det hele sig anderledes ud. Det er jeg ikke uenig med hr. Glistrup i. Det tager sig virkelig anderledes ud. Det tager sig endnu værre ud, end man på forhånd ville have forestillet sig.

For hvad er det, man gør på § 15.04.30? Man forhøjer kontanthjælpen på disse områder med 800 mill. kr. Det bryster fremskridtspartiet sig af overalt i landet. Det gør de et stort nummer ud af. Se nu, siger de, nu er der ingen, der kommer til at lide nød. Men når man derefter går igennem, hvad det er for udgifter, denne forhøjede kontanthjælp på 800 mill. kr. skal dække, så vil man se, at det er nedskæringer på en række sociale områder til et samlet beløb af 3,7 mia kr. Der er altså netto tale om en nedskæring på de sociale områder, som kontanthjælpskontoforhøjelsen skal dække, på 2,9 mia kr. Det er sandheden om fremskridtspartiets politik på dette område.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Finansministerens tal på 3,7 mia kr. hidrører i det store og hele fra, at i fremskridtsamfundet vil arbejdsløsheden være afskaffet i løbet af ganske, ganske kort tid. Nu har vi altså hørt fra finansministerens side, at socialdemokratiets politik er at opretholde arbejdsløsheden, og at de, der vil afskaffe arbejdsløsheden, handler asocialt, når de fortæller land og rige om det. Vi har påvist led for led, hvordan en gennemførelse af fremskridtspolitikken vil bevirke, at vi i løbet af ganske kort tid ikke har nogen som helst arbejdsløse her i landet, men det går finansministeren altså imod. Finansministeren er altså ikke bare finansminister, han er altså også arbejdsløshedsminister.

Finansministeren (Heinesen):

Det bliver i og for sig mere og mere interessant. Den forklaring, som hr. Glistrup giver her, er også den forklaring, som fremskridtsfolk giver rundt omkring på møderne – sidst hr. Svend Andersen (Rosk. a.) ved et

interessant møde, hvor jeg havde lejlighed til at diskutere spørgsmålet med ham – men det bliver den ikke rigtigere af. Det er ganske forkert, at der i dette regnestykke indgår en besparelse på arbejdsløshedsunderstøttelsen som følge af en mindre arbejdsløshed. Det indgår ikke, men der indgår det forhold, at børnetilskuddene foreslås afskaffet, det forhold, at der er besparelser på forskudsvis udbetaling af børnebidrag, det forhold, at boligsikringen nedtrappes, det forhold, at der ikke gives enkepension fra den 1. april, og så det forhold, at fremskridtspartiet foreslår arbejdsløshedsunderstøttelsessatserne nedskåret. Det er det, der indgår i dette, plus rentesikringen.

3,7 mia kr. skåret væk, kontanthjælpskon-
toen forhøjet med 800 mill. kr., manko på de
sociale budgetter: 2,9 mia kr. Vel bekomme!

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Nu vil jeg selvfølgelig gerne have finansministerens beregninger skriftligt . . . (*Uro i salen*). Ja men vi har aldrig fået dem. Jeg hørte ikke noget om, at der i finansministerens beregninger indgik, at pengene bliver så meget mere værd, når vi, som det fremgår af forslaget side 116, forhøjer den skattefri bundgrænse så kraftigt, som der er tale om her, nemlig til 30.000 kr. Der er selvfølgelig ikke behov for de samme sociale ydelser, når der ikke skal betales det samme i skat. Derfor vil vi få en forbedret social standard ved siden af alle de mange andre velsignelser ved at gennemføre fremskridtspartiets forslag.

Læs dem igennem i weekenden, hr. finansminister! Der er al mulig grund til, at finansministeren omsider sætter sig ind i dem, for det har han åbenbart ikke gjort endnu.

Finansministeren (Heinesen):

I selve dette, at man siger, at når fremskridtspartiet får gennemført sine skattelettelser, så er der ikke behov for så store sociale udgifter, ligger jo en klar indrømmelse fra hr. Glistrups side af, at de sociale udgifter bliver skåret ned. Det var det, hr. Glistrup bestred i sine første indlæg, men jeg takker for den erkendelse fra hr. Glistrups side.

Dernæst er forholdet selvfølgelig det, at de, der først og fremmest har glæde og fornøjelse af fremskridtspartiets skattelettelser –

[Finansministeren]

og det er jo ikke så forfærdelig mange – det er ikke dem, der nyder de sociale goder, der bliver skåret væk.

Formanden:

Endnu en kort bemærkning til hr. Glistrup, og så må vi vist videre, selv om vi har weekenden for os.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Der lå ingen erkendelse i det, jeg sagde. (*Munterhed*). Ja men man skal da ikke grine, fordi finansministeren siger noget forkert heroppefra, det er der ikke noget nyt i. Det, som der lå i det, er, at vi får væsentligt bedre sociale tilstande for dem, der har social bistand behov – ikke for dem, finansministeren omgås, de højtlønnede embedsmænd o. lign. – inden for dette område får vi bedre tilstande for alle.

Arbejdsministeren (Auken):

Jeg tvivler nu på, at der er mange enkepensionister, der får glæde af en kraftig forhøjelse af bundfradraget, når hr. Glistrup fratager dem enkepensionen.

Må jeg i øvrigt til det, finansministeren har sagt, sige, at jeg er 100 pct. enig, bortset fra en enkelt ting. Finansministeren brugte udtrykket, at hr. Glistrup prøver at bestride kendsgerningerne. Sådan tror jeg ikke det virker på folketinget. Jeg tror, det virker, som om hr. Glistrup prøver at bortforklare kendsgerningerne i denne sag, som jo er meget ubehagelige, når vi skal vurdere den reelle vilje til at hjælpe mennesker i dette samfund, som er kommet i vanskeligheder. Her har fremskridtspartiet konsekvent indtaget en negativ holdning over for disse mennesker. Det kan man ikke bortforklare.

Jeg har egentlig undret mig over, at hr. Glistrup ikke også har givet udtryk for de synspunkter, som har præget fremskridtspartiets holdning til de selvstændige ved denne lejlighed. Jeg sagde ved anden behandling, og jeg vil gerne gentage det: fremskridtspartiet har bekæmpet enhver tanke om at give selvstændige næringsdrivende i dette land mulighed for at lade sig arbejdsløshedsforsikre, og det er et synspunkt, man har fastholdt. Det er et synspunkt, som man kan respektere, og som der kan argumenteres for – som

bl. a. hr. Kurt Hansen gjorde det for et øjeblik siden – men det er ikke et synspunkt, der bør være ukendt for de hundredtusinder af selvstændige i dette land.

Jeg vil sige til hr. Honoré, at jeg synes, det var en meget håndfast udlægning af næstekærlighedsbudskabet, vi fik fra hr. Honorés side, at enhver forbedring for én gruppe automatisk er en forringelse for andre grupper, hvis de ikke også får deres forhold forbedret. Jeg tror, det er svært at finde belæg for en sådan holdning i Det ny Testamente, men la Rochefoucauld har jo udtrykt det ganske præcist – og jeg tror, hr. Honoré vil nikke genkendende til denne tankegang – at egen lykke er det bedste, men næstens ulykke er ikke at foragte. Jeg tror, det giver en ganske præcis beskrivelse af denne holdning.

Må jeg sige til hr. Jørgen Jensen, at der er jo ikke tale om et forslag om efterløn, som er opstået i den nuværende politiske situation, en fiks idé. Der er tale om et forslag, der har gennemgået en meget lang proces, hvor arbejdsmarkedets parter direkte har været inddraget. Det forslag, der nu ligger på folketingets bord, er et resultat af et udvalgsarbejde – på nogle ganske begrænsede frynser nær – som en samlet lønmodtagerbevægelse er gået ind for. Landsorganisationen, de store forbund inden for Landsorganisationen, funktionærernes og tjenestemændenes organisationer, FTF, Akademikernes Centralorganisation, en samlet, enstemmig lønmodtagerbevægelse er gået ind for dette forslag, om hvilket jeg forstår hr. Jørgen Jensen i dag siger: kommunistisk parti stemmer ikke. Hvis man kunne bruge den direkte tiltaleform i folketinget, så ville jeg sige direkte både til hr. Jørgen Jensen og til hr. Kurt Hansen: vær et mandfolk og stem, tag en beslutning i dag! Skal vi have en efterlønsordning for ældre på arbejdsmarkedet, eller skal vi ikke have en efterlønsordning?

(Kort bemærkning).

Honoré (KrF):

Som svar på mit forsøg på at påpege, at dette at forbedre pensionsordningerne i meget væsentlig grad for én lønmodtagergruppe samtidig er at forringe det for en anden, idet en vurdering af én gruppes forhold beror på sammenligning med andre grupper, svarer hr. Auken på noget helt andet ved at sige, at

[Honoré]

en sådan sammenligning ikke har noget med næstekærlighed at gøre. Hr. Auken, jeg har heller ikke givet udtryk for, at det skulle have noget med næstekærlighed at gøre . . . .

Formanden:

Det hedder arbejdsministeren, og man må ikke anvende direkte tiltale.

Honoré (KrF):

Arbejdsministeren reagerer på noget helt andet end det, jeg har sagt, men det er formodentlig for at komme uden om, at hvad jeg har sagt, er rigtigt.

Arbejdsministeren konkluderer, at tankegangen i det, jeg har sagt her, skulle munde ud i, forstod jeg arbejdsministeren rigtigt, at næstens ulykke ikke skulle være at foragte. Jeg vil bede arbejdsministeren om nu i dag fra denne talerstol at godtgøre, på hvilken måde det, jeg har sagt, skulle betyde, at næstens ulykke ikke var at foragte.

Jørgen Jensen (DKP):

Det er rigtigt, det har været en lang proces. Jeg vil godt gøre opmærksom på, at da forslaget blev fremsat første gang sammen med forslaget om de langtidsledige, da kom jeg med akkurat de samme bemærkninger ved første behandling og bebudede også dér, at jeg ville stille en række ændringsforslag.

Jeg vil godt tilføje, at det er en kendsgerning, at det samarbejde, som nu har fundet sted mellem venstre og socialdemokratiet, er det, der forhindrer socialdemokratiet i at tage imod fornuft. Med hensyn til at være et mandfolk, så synes jeg, socialdemokratiet og arbejdsministeren skulle være mandfolk og erkende, at det er dem, der ikke vil gå med til de forbedringer, som de godt vil burde indføres, i stedet for at dække sig ind under nogle faglige organisationer, som aldrig har forbudt socialdemokratiet at gå med til at sikre frivillighed og de andre ting, jeg nævnte før. Det burde de gøre i stedet for at prøve at dække sig ind under noget, som folketinget ikke har kontrol over.

Det er folketinget, der har ansvaret. Selv om det skulle være rigtigt – hvad jeg ikke tror det er – at der skulle være faglige ledere, som havde fremlagt et forkert forslag, så er det alligevel dem, der stemmer her, der har

ansvaret for det. Det burde man erkende, hvis man taler om at være mandfolk.

Formanden:

Brug af negleklipper virker meget forstyrrende på talerne. Jeg indrømmer, det ikke er forudset i forretningsordenen. (*Munterhed*).

Poulsgaard (FP):

Ja, der er morsomt herinde. Det er morsomt at høre, at denne sal kan grine ad egne fejltagelser. For hvad er det, man beskylder fremskridtspartiet for? Det er det eneste socialt bevindte parti, der er herinde. Hvorfor er jeg fremskridtsmand? Hvorfor har jeg arbejdet med disse to hænder? Fordi jeg ville, at vi skal have råd til at hjælpe de svage i dette samfund. Hvis vi forestiller os, at fremskridtspartiets forslag blev vedtaget og vi lod være med at give børnepenge til folketingsmænd og den slags folk, lod være med at give boligtilskud til dem, der tjener godt, så fik vi råd til virkelig at give til den svage gruppe. Derfor er der sammenhæng i fremskridtspartiets politik. I stedet for at sidde her og le og sidde og tænke på, at vi skal hjem til weekenden, så burde man bruge tiden til at sætte sig ind i fremskridtspartiets politik, og lad os så få en saglig debat herinde en dag omkring de trængende.

Lindinger (EP):

Det er blot en bemærkning til arbejdsministeren, som udmærket godt ved, at også jeg har valgt at stemme »stemmer ikke«, fordi jeg er skuffet over den form, ordningen har fået. Jeg havde ventet mig lidt mere af venstres deltagelse i regeringen, når dette efterlønsforslag skulle lægges frem, og jeg har begrundet hvorfor. Jeg vil bare gerne have, at også jeg kan få lov til fortsat at betragte mig som et mandfolk efter at have stemt »stemmer ikke«.

(Kort bemærkning).

Honoré (KrF):

Jeg efterlyser stadig væk arbejdsministerens svar på mit spørgsmål, på hvilken måde det, jeg sagde, kunne forstås således, at næstens ulykke ikke er at foragte.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslaget

vedtoges med 93 stemmer mod 43; 19 stemte hverken for eller imod.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af:

*Forslag til folketingsbeslutning om rege-
ringsbestræbelser for at opnå international
anerkendelse af den indre løsning i Zimbabwe*
[af Honoré (KrF) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 27. Fremsat 19/
10 78).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Udenrigsministeren (Christophersen):

Det spørgsmål, som kristeligt folkeparti har rejst her, er på én gang et enkelt spørgsmål og samtidig et ganske kompliceret spørgsmål. Det er enkelt, fordi forslagsstillerne reelt foreslår, at Danmark skal skifte politik og i dag indtage en holdning til Zimbabwespørgsmålet, som er modsat den holdning, som de andre nordiske lande har, som de andre EF-lande har, som de afrikanske lande har, som Storbritannien har, som USA har, og som FN har.

Forslaget indebærer i sin konsekvens, at Danmark ene af alle verdens lande og modsat alle andre lande – måske lige med undtagelse af Sydafrika – skulle arbejde for en anerkendelse af den såkaldte indre løsning i Zimbabwe og for en ophævelse af sanktionerne mod området i den aktuelle situation. Når det stilles sådan op fra forslagsstillernes side, så bør det ikke undre, at jeg på regeringens vegne må sige, at en sådan dansk enegang kan vi ikke acceptere.

Men på den anden side er hele dette problem jo også ganske kompliceret, og der kan være grund til at gå lidt tilbage i tiden for at belyse den aktuelle situation.

I forbindelse med Nordrhodesias og Nyasalands overgang til uafhængighed i 1964

med deres nye navne Zambia og Malawi blev der også fra den hvide befolkning i Sydrhodesia rejst et krav om uafhængighed. Fra Storbritanniens side sagde man dengang, at man ville først give området uafhængighed, når det afrikanske befolkningsflertals rettigheder var sikret. Som bekendt kunne det hvide mindretal ikke acceptere dette krav. Det var Ian Smith og hans parti, som stod for dette synspunkt, og derfor erklærede de i 1965 helt ensidigt Sydrhodesia for uafhængigt. Denne handling, som i øvrigt efter Storbritanniens opfattelse er et oprør mod kronen og mod Hendes Majestæts regering, blev straks fordømt af FNs sikkerhedsråd, der opfordrede til en afbrydelse af de økonomiske forbindelser med området. Ved forhandlinger mellem Storbritannien og Ian Smith prøvede man igen, om man kunne finde en løsning, men da det blev konstateret i 1966, at det slog fejl, iværksatte FNs sikkerhedsråd visse bindende sanktioner imod Sydrhodesia. Disse sanktioner er i perioden fra 1968 til 1977 gradvis blevet udvidet, således at de nu praktisk taget er altomfattende.

Samtidig med at FNs sikkerhedsråd på Storbritanniens initiativ har øget presset mod Ian Smith gennem iværksættelse af disse bindende sanktioner, begyndte den undertrykte befolkning, altså det store flertal i landet, at rejse sig imod den hvide minoritet. Allerede i 1964, da landet ensidigt erklærede sig uafhængigt, forbød Ian Smith de to partier, der dengang repræsenterede den sorte befolkning, nemlig ZANU og ZAPU, og da afrikanernes forsøg på at finde en fredelig løsning ikke blev til noget, men i stedet for blev mødt med forbud og fængsel, greb de til våben for at bringe det hvide, racistiske styre til fald.

Efter 1965 har forholdene mellem Storbritannien og Ian Smith og mellem Ian Smith og frihedsbevægelsen været præget af en lang række forgæves forhandlinger. Der er ikke rigtig kommet noget ud af dem. Det hænger sammen med, at Ian Smith hele tiden har vægret sig ved en reel overdragelse af magten til det flertal, der findes i landet, og hans regime har udnyttet de modsætninger, der er mellem dele af frihedsbevægelsen. Den er delt op i forskellige organisationer, og han har kunnet spille på disse modsætninger.

Han har også kunnet overleve takket være, at Sydafrika har begået brud på FNs binden-